

Projekt

z dnia 3 grudnia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY KOSZĘCIN**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.), art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.), po konsultacji z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Rada Gminy Koszęcin uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy Koszęcin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2026 r

Przewodniczący Rady Gminy

Tomasz Bonk

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
na lata 2026 – 2029**

Spis treści

Wstęp	3
ROZDZIAŁ I Podstawy prawne i założenia programowe	4
ROZDZIAŁ II Diagnoza problemów społecznych w gminie w kontekście uzależnień	5
2.1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	5
2.2. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	6
2.3. Lokalny rynek alkoholowy	7
2.4. Działalność informacyjna, edukacyjna i profilaktyczna w społeczności lokalnej, w tym wśród dzieci i młodzieży	8
2.5. Instytucjonalne zasoby gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz dane z instytucji i podmiotów realizujących pomoc służącą bezpośrednio i pośrednio rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej	9
2.6. Wnioski z diagnozy	12
ROZDZIAŁ III Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Koszęcin na lata 2026 – 2029	14
3.1. Adresaci Programu	15
3.2. Cele i zadania, wskaźniki oraz zakładane rezultaty	15
3.3. Zasady wynagradzania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	20
3.4. Sposób realizacji i finansowanie	21
3.5. Monitoring i ewaluacja	22

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029, zwany dalej „Programem”, stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Koszęcin na lata 2016 – 2025.

Przedstawia on zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności tworzenie warunków do prowadzenia działalności wychowawczej, profilaktycznej i informacyjnej, ograniczenie dostępności alkoholu, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy domowej.

Program opracowano zgodnie z założeniami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025 dotyczącymi profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Wykorzystano także wytyczne Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom zawarte w opracowaniu „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 roku.”, jak również uwzględniono działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach, diagnozę w zakresie występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących oraz diagnozę społeczną przeprowadzoną na terenie Gminy Koszęcin w 2025 roku.

ROZDZIAŁ I Podstawy prawne i założenia programowe

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029 opiera się na następujących aktach prawnych:

- 1) ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 2151 ze zm.),
- 2) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939 ze zm.),
- 3) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 1673),
- 4) ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (D. U. z 2024 poz. 1670 ze zm.),
- 5) Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 poz. 642),
- 6) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 poz. 1214 ze zm.),
- 7) ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 poz. 49),
- 8) strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koszęcin na lata 2016-2025.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy”.

Ustawodawca wskazał obszary działań takie jak:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

ROZDZIAŁ II Diagnoza problemów społecznych w gminie w kontekście uzależnień

Diagnoza problemów uzależnień i zasobów ich rozwiązywania została przygotowana na podstawie raportu z przeprowadzonej w roku 2025 diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych na terenie Gminy Koszęcin oraz przy wykorzystaniu informacji i danych statystycznych otrzymanych przez jednostki i instytucje samorządowe, działające w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej.

Celem diagnozy było uzyskanie możliwie pełnego rozeznania w zakresie rozmiarów poszczególnych problemów.

2.1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

Przeprowadzone badania ankietowe wśród 95 dorosłych mieszkańców Gminy Koszęcin, pozwoliło na uzyskanie informacji na temat preferencji, potrzeb i problemów społeczności lokalnej, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy domowej;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi: uzależnieniem od hazardu oraz zaburzenia odżywiania.

Problemy związane z używaniem alkoholu występują zarówno w obszarze zdrowia fizycznego jak i psychicznego. Negatywne konsekwencje dotyczą nie tylko osoby uzależnione, ale także ich rodziny i osoby w środowisku lokalnym. Oprócz tego, że alkoholizm jest przyczyną przemocy domowej, powoduje wiele szkód społecznych – zakłócanie porządku publicznego, przemoc, ubóstwo, bezrobocie. W celu zapobiegania niekorzystnym konsekwencjom z tym związanym, koniecznym było sprawdzenie skali problemu wśród dorosłych mieszkańców Gminy Koszęcin.

W opinii mieszkańców Gminy Koszęcin najistotniejszymi problemami społecznymi są uzależnienia od alkoholu (86%), uzależnienia behawioralne (79%), uzależnienie od papierosów (79%) oraz zanieczyszczenie powietrza (78%).

Z kolei w kwestii zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: nikotynizm (88%), sicioholizm (80%) oraz alkoholizm (79%).

Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Koszęcin 25% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy w rodzinie, a 43% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić.

Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Gminy Koszęcin odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o średnim stopniu ryzyka – większość badanych z rozumą spożywa alkohol – najczęściej kilka razy w roku (40%) oraz kilka razy w miesiącu (21%), wypijając przy tym umiarkowane ilości alkoholu (1-2 porcje: 55%, 3-4 porcje: 8%).

53% badanych uważa, że w najbliższej okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, gdzie można nabyć alkohol, a dla 43% jest tych miejsc za dużo.

75% respondentów uważa osoby pijące alkohol za zagrażające bezpieczeństwu w lokalnym środowisku, a 59% badanych mieszkańców nie zna miejsc do których po pomoc może zgłosić się osoba uzależniona od alkoholu.

Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Koszęcin jest zauważalnym nałogiem – 84% z badanych deklaruje, że nie pali wyrobów tytoniowych, a łącznie 8% badanych pali regularnie papierosy lub e-papierosy, 8% robi to okazjonalnie.

69% z badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 31% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze.

Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Koszęcin, jest nie rozpowszechnionym zjawiskiem - 94% respondentów przyznaje, że nie ma doświadczenia z grami hazardowymi.

Większość respondentów (59%) nie ma tendencji do "zajadania" stresów i trudnych emocji, podczas gdy 41% przyznaje się do takiego zachowania. Co więcej, aż 75% badanych nie ma problemów z kontrolowaniem swoich zachowań jedzeniowych, co oznacza, że 25% doświadcza trudności w tym obszarze. Wyniki te sugerują, że problemy związane z niekontrolowanym jedzeniem w reakcji na stres dotyczą mniejszości z badanych.

Jak wynika z przeprowadzonych badań 85% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych. Badani wskazali na potrzebę organizacji: warsztatów profilaktycznych dla uczniów (36%), otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (25%), wsparcia psychologicznego dla rodzin (19%), udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (14%) oraz pomocy w integracji dzieci (4%).

2.2. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

W badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Koszęcin wzięło udział 290 uczniów z czterech szkół podstawowych w przedziale wiekowym: klasy 4-6 oraz 7-8, którzy zostali przebadani za pomocą metody ankietowej w formie elektronicznej. Celem badania była analiza postaw i przekonań wobec: alkoholu, papierosów, narkotyków i dopalaczy, oraz zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności, napojami energetyzującymi i czasem wolnym badanych uczniów.

Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Koszęcin jest obecne. 5% uczniów klas 4-6 oraz 20% klas 7-8 deklaruje, że ma za sobą inicjację alkoholową. Wśród powodów sięgania po alkohol uczniowie, wskazywali na różnorodne przyczyny: dla towarzystwa, z ciekawości, dla lepszej zabawy a także, dlatego aby zapomnieć o problemach i w celu złagodzenia stresu. Alkohol w Gminie Koszęcin jest stosunkowo łatwo dostępny dla uczniów, ponieważ 11% uczniów z klas 4-6 oraz 13% uczniów z klas 7-8 – odpowiedziało, iż zna takie miejsca w swojej okolicy, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.

Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 11% młodszych i 29% starszych uczniów. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych.

Jak wynika z badań problem zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze jest obecny wśród uczniów szkół Gminy Koszęcin. 2% uczniów klas 4-6 oraz 12% uczniów klas 7-8 przyznało się do zażywania narkotyków lub dopalaczy. Większość badanych nie posiada wiedzy gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze (klasy 4-6: 79%, klasy 7-8: 87%), aczkolwiek pojawiły się deklaracje uczniów wskazujące, że wiedzą, gdzie można nabyć te substancje.

Należy zwrócić uwagę na obniżający się wiek osób sięgających po napoje energetyzujące, które stanowią duże obciążenie zdrowotne dla młodego organizmu. 11% uczniów klas 4-6 oraz 28% uczniów klas 7-8 jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej, 20% uczniów z młodszej grupy oraz 46% uczniów starszych deklaruje, że pije napoje energetyczne.

Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób najczęściej – do 2 godzin dziennie (33% klasy 4-6) oraz do 4 godzin (29% klasy 7-8). Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach i wypełnieniu obowiązków są to ich jedyne formy spędzania czasu. W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas 2 – 3 godzin (klasy 4-6: 45%; klasy 7-8: 38%). Niepokojące są deklaracje 10% młodszych oraz 27% starszych uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 5 godzin dziennie. Powody korzystania z telefonu przez uczniów: klasy 4-6: słuchanie muzyki (28%), oglądanie tzw. memów i filmików (22%) oraz korzystanie z aplikacji (17%). Natomiast klasy 7-8: czaty i portale społecznościowe (24%) oraz korzystanie z aplikacji (19%).

Skrupulatnie należy ocenić skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych, ponieważ internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Doświadczenia z taką formą „rozrywki” deklaruje – 17% uczniów klas 4-6 oraz 43% klas 7-8.

Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Uczniowie w Gminie Koszęcin deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami. Ponadto przyznają, że w ich środowisku doświadczają agresji słownej (klasy 4-6: 26%; klasy 7-8: 48%). 28% uczniów klas 4-6 oraz 42% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (klasy 4-6 – 20%; klasy 7-8 – 39%) oraz często została udostępniana ich prywatna korespondencja (klasy 4-6 – 14%; klasy 7-8 – 43%).

2.3. Lokalny rynek alkoholowy

Rada Gminy na poziomie lokalnym podejmuje uchwały w zakresie ograniczania dostępności alkoholu poprzez limitowanie punktów sprzedaży, określenie zasad usytuowania tych punktów oraz możliwość wprowadzenia ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Zgodnie z uchwałą Nr 519/LI/2018 Rady Gminy Koszęcin z dnia 2 czerwca 2018 roku, po zasięgnięciu opinii jednostek pomocniczych, uchwalono maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia:

- poza miejscem sprzedaży: zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo – 50, zawierających od 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 30, zawierających ponad 18% zawartości alkoholu – 50,
- w miejscu sprzedaży: zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo – 30, zawierających od 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 20, zawierających ponad 18% zawartości alkoholu – 20.

Stan na dzień 31 grudnia:	2022 roku	2023 roku	2024 roku
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych ogółem	47	45	43
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	26	25	24
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	21	20	19

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	21	20	20
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	5	6	6

Rynek alkoholowy w Gminie Koszęcin w latach 2022–2024 charakteryzuje się stopniowym spadkiem liczby punktów sprzedaży – z 47 w 2022 roku do 43 w 2024 roku.

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególnie obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Koszęcin, a wzięło w nim udział 20 osób. Celem badania było poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień: sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży oraz nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol – 100% sprzedawców zawsze sprawdza dowód potwierdzający pełnoletność klienta.

44% z badanych uważa, że osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w lokalnym środowisku.

Respondenci wskazują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (19%) a 81% deklaruje, że do takich sytuacji nie dochodzi.

100% badanych deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie budzącej wątpliwości, osobie niepełnoletniej.

63% badanych stwierdza, że nie dochodzi do sytuacji spożywania alkoholu w obrębie sklepu.

Sprzedawcy charakteryzują się wysoką świadomością konsekwencji picia alkoholu – 100% badanych nie zgadza się na to, aby kobiety w ciąży piły alkohol, również 100% nie zgadza się na prowadzenie pojazdów mechanicznych po spożyciu oraz 94% badanych uważa, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

2.4. Działalność informacyjna, edukacyjna i profilaktyczna w społeczności lokalnej, w tym wśród dzieci i młodzieży

Realizacja zadań Gminnego Programu na lata 2024-2025 opierała się na szeroko rozumianych działaniach profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych w zakresie uzależnień i przemocy.

Wśród przeprowadzonych działań warto wymienić:

- realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy, w tym programów rekomendowanych,
- warsztaty profilaktyczne dla uczniów i rodziców,
- działania pedagogów i psychologów w placówkach oświatowych,

- organizację aktywnych form wykorzystania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców,
- organizację przedsięwzięć skierowanych na wspieranie i umacnianie więzi rodzinnych, promocję wartości rodzinnych,
- organizację wypoczynku letniego, obozu strażackiego dla dzieci i młodzieży,
- organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych,
- przeprowadzenie lokalnych kampanii oraz udział w ogólnopolskiej kampanii o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym,
- szkolenia członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2.5. Instytucjonalne zasoby gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz dane z instytucji i podmiotów realizujących pomoc służącą bezpośrednio i pośrednio rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej

Na terenie Gminy Koszęcin funkcjonują instytucje i organizacje realizujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w środowisku lokalnym. Należą do nich:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Posterunek Policji,
- 4) Placówki oświatowe,
- 5) Zakłady opieki zdrowotnej,
- 6) Inne podmioty realizujące zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień posiadające w swoich statutach zapisy umożliwiające realizację tych zadań na terenie Gminy Koszęcin.

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szczególności inicjuje działania w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, opiniuje wydawanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych, kontroluje przestrzeganie zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

Stan na dzień 31 grudnia:	2022 roku	2023 roku	2024 roku
Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	4	10	9
Ogólne posiedzenia	13	14	15
Przeprowadzone rozmowy z osobami uzależnionymi	6	4	10
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postępowania opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	14	16	7
Dyżury zespołu ds. osób uzależnionych	0	0	5

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną realizującą zadania gminy z zakresu pomocy społecznej. Przedmiotem jego działania jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Stan na dzień 31 grudnia:	2022 roku	2023 roku	2024 roku
Liczba rodzin ogółem	115	104	96
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	10	11	7
Liczba założonych Niebieskich kart	11	9	14
Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy	27	31	39
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania	15	16	16
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej	13	14	14
Liczba interwencji Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej	2	0	4
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	3	6

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszęcinie działa Punkt Pomocy Rodzinie, gdzie można uzyskać wsparcie psychologa oraz terapeuty ds. uzależnień od alkoholu.

Problemom alkoholowym często towarzyszy przemoc domowa, dlatego kontynuowana jest działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, którego działania zmierzają do poprawy sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy i ich najbliższemu otoczeniu poprzez kreowanie lokalnej polityki wobec problemu i wypracowania procedur oraz standardów.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno – pomocowe w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. W skład takiej grupy wchodzi: pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz Policji. Mogą także wchodzić: pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, asystent rodziny, nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego, osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jak również pedagog, psycholog lub terapeuta będący przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art.9a ust. 3.

POSTERUNEK POLICJI

W Gminie Koszęcin znajduje się posterunek Policji, który został przywrócony w 2016 roku. Pełni on bardzo istotną rolę w obszarze bezpieczeństwa publicznego, dlatego też rozszerzona współpraca jest niezbędnym elementem przeciwdziałania uzależnieniom oraz innym skutkom spożywania środków psychoaktywnych.

Stan na dzień 31 grudnia:	2022 roku	2023 roku	2024 roku
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków	28	11	7
Liczba nałożonych mandatów na sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	7	3	1

Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości	33	23	17
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej pod wpływem	14	19	16
Zakłócanie porządku publicznego	18	30	33
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem	1	0	1
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	6	2	4

PLACÓWKI OŚWIATOWE

Szkoły podstawowe realizują własne programy zdrowotne i profilaktyczne zgodnie z obowiązującym prawem oświatowym oraz potrzebami określonymi na podstawie diagnoz prowadzonych przez każdą placówkę indywidualnie.

Dążąc do podnoszenia skuteczności działań profilaktycznych dotyczących używania środków psychoaktywnych na terenie gminy, należy w większym zakresie upowszechniać programy rekomendowane.

W roku 2024 w szkołach podstawowych z terenu Gminy Koszęcin przeprowadzono programy profilaktyczne rekomendowane m. in. *Archipelag Skarbów*, *Unplugged*, *Spójrz inaczej*, *Apteczka Pierwszej Pomocy*. Ponadto odbyły się warsztaty i konkursy profilaktyczne, a także zostały przeprowadzone prelekcje przez funkcjonariuszy służb mundurowych.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są bardzo istotnym elementem lokalnych zasobów. Wiele z nich uczestniczy w realizacji Programu włączając się do realizacji działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej i przeciwdziałania przemocy. Ważną rolę pełnią też kościoły i związki wyznaniowe. Możliwości współpracy w tej grupie nie zostały jeszcze w pełni wykorzystane.

Abstynenckie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Radość” w roku 2024 realizowało dwa zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi – działania promujące zdrowy tryb życia w ramach ogłoszonego otwartego konkursu Wójta Gminy Koszęcin:

— pn. „Trzeźwość jest wspianiała – kontynuacja”;

W cotygodniowych spotkaniach uczestniczyło średnio 25 osób, z rozmów konsultacyjnych skorzystało średnio 5 osób tygodniowo. W ramach zadania mieszkańcy Gminy Koszęcin wzięli udział w XXXIII Ogólnopolskim Zlocie Rodzin Abstynenckich, w ogólnopolskich spotkaniach trzeźwościowych oraz w obozie terapeutyczno-integracyjnym w Bieszczadach. Zorganizowano również obchody rocznicy powstania stowarzyszenia.

— pn. „Spotkania z psychologiem – terapeutą uzależnień”.

W spotkaniach uczestniczyło 19 osób, natomiast z konsultacji skorzystało 10 osób.

WOJEWÓDZKI SZPITAL NEUROPSYCHIATRYCZNY W LUBLIŃCU

Stan na dzień 31 grudnia:	2023 roku	2024 roku
Liczba mieszkańców Gminy Koszęcin objętych stacjonarnym leczeniem odwykowym ogólnie/ po raz pierwszy	5/2	7/2

Liczba mieszkańców Gminy Koszęcin przebywających na detoksykacji	11	14
Liczba mieszkańców Gminy Koszęcin, która trafiła do WSN pod wpływem środków psychoaktywnych	3	4

Źródło: dane z Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego w Lublińcu

PUNKT INFORMACYJNO-KONSULTACYJNY

W Gminie Koszęcin działa Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin. Z pomocy Członków komisji można skorzystać w każdą drugą środę miesiąca. To ważne wsparcie dla mieszkańców borykających się z problemem uzależnień oraz ich bliskich.

2.6. Wnioski z diagnozy

Najważniejsze wnioski wypływające z przeprowadzonych badań realizowanych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Koszęcin, uczniów szkół, a także sprzedawców podających i sprzedających napoje:

- Gmina dysponuje rozwiniętym systemem wsparcia i profilaktyki, ale nie jest on w pełni wykorzystywany.
- Najpoważniejsze problemy to: starzenie się społeczeństwa, narastająca przemoc wobec dzieci, brak świadomości części mieszkańców o miejscach pomocy oraz wysoki poziom inicjacji alkoholowej i nikotynowej wśród młodzieży.
- Istnieje silny potencjał do poprawy poprzez intensyfikację działań profilaktycznych, lepszą koordynację instytucji oraz wykorzystanie wysokiej świadomości społecznej.

MOCNE STRONY:

- Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej i zmniejszenie problemów ubóstwa, bezrobocia i uzależnień wśród beneficjentów GOPS.
- Wysoka świadomość mieszkańców dotycząca zagrożeń związanych z alkoholem (94% przeciwnych prowadzeniu po spożyciu, 97% przeciwnych spożywaniu w ciąży).
- Pozytywne relacje rodzinne i szkolne wśród dzieci i młodzieży (ponad 90% deklaruje dobre relacje z rodzicami i rówieśnikami).
- Rozwinięte działania profilaktyczne w szkołach.
- Wysoka świadomość sprzedawców alkoholu odnośnie przestrzegania prawa i szkodliwości napojów alkoholowych.
- Aktywność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i uruchomienie zespołu ds. osób uzależnionych.

SŁABE STRONY

- Ujemny przyrost naturalny i starzejące się społeczeństwo (ponad połowa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym).
- Narastający problem przemocy domowej, szczególnie wobec dzieci (wzrost liczby doznających przemocy z 12 w 2022 r. do 30 w 2024 r.).
- Wysoka powszechność uzależnień w ocenie mieszkańców: nikotynizm (88%), alkoholizm (79%), sieciologizm (80%).
- Brak wiedzy u 59% dorosłych o dostępnych miejscach pomocy dla osób uzależnionych.
- Duże przyzwolenie środowiska młodzieżowego na spożycie alkoholu i nikotyny (inicjacja alkoholowa 20% uczniów klas 7–8, inicjacja nikotynowa 29%).
- Brak kontroli punktów sprzedaży alkoholu w ostatnich latach mimo istniejącego problemu.
- Część uczniów nieświadoma, że piwo to alkohol (10–18% badanych).

Wnioski pozwoliły wyodrębnić obszary, w których konieczne jest podjęcie niezbędnych działań.

1) Działania rekomendowane dla dorosłych mieszkańców:

- Kontynuowanie podejmowanych działań informujących o negatywnych skutkach zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmacnianie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami.
- Zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.

2) Działania rekomendowane dla sprzedawców napojów alkoholowych:

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych (szkolenie w punktach sprzedaży alkoholu), działania edukacyjne z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty i ulotki, naklejki do umieszczenia w punktach.
- Podejmowanie cyklicznych działań kontrolnych, interwencyjnych a także prewencyjno – edukacyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych
- Zakup i kolportaż materiałów edukacyjnych skierowany do sprzedawców napojów alkoholowych występujących do Urzędu Gminy z wnioskiem o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
- Zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją oraz z organem kontrolnym takim jak GKRPA.

3) Działania rekomendowane dla środowiska szkolnego:

- Organizacja spotkań, pogadanek, zajęć i warsztatów dla uczniów.
- Poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania otwarte.

ROZDZIAŁ III Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Koszęcin na lata 2026 – 2029

Gmina Koszęcin prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania mieszkańców. W ich realizacji uczestniczą przedszkola, szkoły, organizacje pozarządowe oraz instytucje i placówki działające w obszarze pomocy społecznej, kultury, sportu i rekreacji.

Odpowiednio do stopnia zagrożenia, profilaktyka uzależnień prowadzona jest na trzech poziomach: profilaktyka uniwersalna, selektywna oraz wskazująca.

- Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane są do wszystkich mieszkańców Gminy Koszęcin (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania zachowań ryzykownych. Celem profilaktyki uniwersalnej jest przeciwdziałanie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych poprzez dostarczanie odpowiedniej informacji oraz wzmacnianie czynników chroniących i redukcję czynników ryzyka.
- Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwo wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami i przemocą.
- Działania powstrzymujące z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do jednostek lub grup demonstrujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem i polegają na dostarczaniu informacji i uczeniu najważniejszych umiejętności życiowych, uwzględniając specyfikę problemów jednostki lub grupy. Są skierowane do jednostek, których zachowania zaczynają być wysoce ryzykowne i mamy sygnały, że pojawiają się poważne problemy związane z ich zachowaniem. Działania te wymagają specjalistycznego przygotowania i mają charakter interwencyjny, instytucjonalny przygotowany do prowadzenia specjalistycznej pomocy psychologicznej lub medycznej.

Aby zapobiec rosnącemu zainteresowaniu alkoholem, dopalaczami, substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniom behawioralnym należy między innymi zaproponować wiele atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego i zainteresowań oraz zadbać o odporność psychiczną młodego człowieka pomagając mu zrozumieć siebie i otaczający go świat.

Ważnym elementem profilaktyki i promowania zdrowego stylu życia są organizowane i dofinansowane półkolonie, kolonie, obozy, ferie. Dają one dzieciom i młodzieży możliwość uczestniczenia w zajęciach o charakterze sportowym i edukacyjnym. Celem organizacji takich przedsięwzięć jest profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom, wsparcie rodzin w procesie wychowawczym, rozwój zainteresowań i właściwych nawyków spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Kolonie, półkolonie oraz obozy skierowane będą przede wszystkim dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, w których występuje problem z uzależnieniami, rodzin zagrożonych uzależnieniem lub rodzin zagrożonych przemocą, ale również dla pozostałych dzieci i młodzieży, gdyż stanowi to pożądaną element integracji i pozwala na uniknięcie stygmatyzacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Na terenie Gminy Koszęcin nie ma placówki wsparcia dziennego, dlatego należałoby stworzyć taki punkt, gdyż stanowi on skuteczny instrument wspierania rodzin, szczególnie tych, które doświadczają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Program zakłada również wykorzystanie w celach upowszechniania profilaktyki dużych imprez rekreacyjno-sportowych propagujących aktywność fizyczną, aktywizujących całe rodziny i integrujących mieszkańców gminy. Podczas takich działań możliwe jest przeprowadzenie wielu kampanii edukacyjno – informacyjnych dotyczących zapobiegania uzależnieniom, przedstawienia szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych piciem alkoholu czy zażywaniem środków psychoaktywnych.

3.1. Adresaci Programu

Grupą docelową Programu są mieszkańcy Gminy Koszęcin z uwzględnieniem w szczególności:

- 1) dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, opiekunów i wychowawców,
- 2) osób i rodzin z problemami uzależnień oraz zagrożonych problemami uzależnień,
- 3) konsumentów i sprzedawców napojów alkoholowych,
- 4) społeczności lokalnej, mającej w życiu prywatnym lub zawodowym styczność z problemem uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych,
- 5) podmiotów działających na terenie gminy, których działalność mieści się w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

3.2. Cele i zadania, wskaźniki oraz zakładane rezultaty

Głównym celem wyznaczonym w Programie na lata 2026- 2029 dla Gminy Koszęcin jest **ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków, a także uzależnień behawioralnych poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców.**

Osiągnięciu celu głównego służyć będzie realizacja celów szczegółowych poprzez przedstawione zadania.

Cele szczegółowe

- 1) **Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniem.**

Zadania:

- a) upowszechnianie informacji w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej oraz placówek leczenia odwykowego,
- b) prowadzenie działalności interwencyjno- edukacyjno- motywującej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
 - prowadzenie rozmów motywacyjno-informacyjnych z osobami uzależnionymi oraz członkami ich rodzin,
 - kierowanie na badania do biegłych i pokrywanie kosztów sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia,
 - sporządzanie wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego,
- c) finansowanie udziału członków GKRPA w szkoleniach w celu doskonalenia i usprawnienia pracy,
- d) prowadzenie i finansowanie punktu informacyjno – konsultacyjnego (m.in. koszty utrzymania i funkcjonowania, zatrudnienie specjalistów), zakup materiałów biurowych,

- e) wspieranie grupy samopomocowej,
- f) współpraca z placówkami służby zdrowia i ośrodkami leczenia uzależnień w zakresie leczenia, rehabilitacji osób uzależnionych, współuzależnionych.

Wskaźniki

- liczba rozprawdzonych ulotek oraz broszur informacyjnych,
- liczba posiedzeń i dyżurów GKRPA,
- liczba przeprowadzonych rozmów informacyjno-motywujących,
- liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych,
- liczba wydanych opinii,
- liczba skierowanych wniosków do sądu,
- liczba szkoleń dla członków GKRPA oraz liczba osób uczestniczących w szkoleniach,
- liczba osób korzystających z pomocy w punkcie konsultacyjnym,
- liczba spotkań grupy samopomocowej,
- liczba beneficjentów grupy samopomocowej,
- liczba osób objętych leczeniem odwykowym, przebywających na detoksykacji, liczba osób które trafiło do szpitala pod wpływem środków psychoaktywnych.

2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Zadania:

- a) prowadzenie działalności wśród mieszkańców w zakresie możliwości uzyskania wsparcia dla osób i rodzin, w których występuje problem uzależnień oraz przemocy domowej (kampanie edukacyjne i akcje informacyjne mające na celu zwiększenie wiedzy na temat problemu przemocy domowej, zakup i dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej),
- b) włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy,
- c) finansowe wspomaganie działalności Punktu Pomocy Rodzinie działającego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszęcinie poprzez zatrudnienie psychologa, terapeutę ds. uzależnień, remonty niezbędne do funkcjonowania punktu, wyposażenie w sprzęt oraz materiały biurowe,
- d) wspieranie działań wobec rodzin dotkniętych przemocą domową oraz objętych procedurą „Niebieskiej Karty” poprzez ścisłą współpracę Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych z przedstawicielami innych instytucji w zakresie procedury „Niebieskiej Karty”,
- e) organizowanie i finansowanie szkoleń dla przedstawicieli grup zawodowych stykających się z problemami uzależnień i przemocy domowej,
- f) utworzenie świetlicy w formie placówki wsparcia dziennego i finansowanie całego zakresu działalności placówki (koszty merytoryczne – wynagrodzenie, materiały do zajęć, posiłek, remonty niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania placówki).

Wskaźniki:

- liczba i rodzaj działań informacyjnych podjętych wśród mieszkańców, ilość zakupionych i rozpowszechnionych materiałów,
- liczba osób korzystających z pomocy psychologa w Punkcie Pomocy Rodzinie,
- liczba osób korzystających z pomocy terapeuty ds. uzależnień w Punkcie Pomocy Rodzinie,

- liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”,
- liczba zakończonych „Niebieskich Kart” z powodu zaprzestania stosowania przemocy,
- liczba utworzonych świetlic w formie placówki wsparcia dziennego,
- liczba dzieci korzystających z działań prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych

Zadania:

- a) organizacja i finansowanie programów profilaktycznych w placówkach oświatowych ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych w zakresie profilaktyki uniwersalnej, selektywnej, wskazującej (w tym wyposażenie w materiały do zajęć prowadzonych przez przeszkolonych nauczycieli do prowadzenia programów rekomendowanych, ocena programów profilaktycznych i nagradzanie najlepiej realizowanych programów przez szkoły na terenie Gminy), realizacja autorskich programów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom,
- b) finansowanie szkoleń przygotowujących nauczycieli do realizacji programów rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji,
- c) finansowanie szkoleń/ warsztatów dla nauczycieli/wychowawców w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży,
- d) dofinansowanie szkolnych i przedszkolnych pikników rodzinnych o treści edukacyjno-profilaktycznej, konkursów (plastycznych, literackich, muzycznych), pogadanek dotyczących profilaktyki uzależnień, finansowanie udziału dzieci i młodzieży w spektaklach profilaktycznych,
- e) finansowanie przedstawień profilaktycznych organizowanych przez dzieci i młodzież na terenie gminy dostarczające uczestnikom i odbiorcom wiedzy na temat uzależnień, wzmacniania poczucia własnej wartości, uczenie postaw asertywnych,
- f) organizowanie i finansowanie profilaktycznych festynów i innych imprez plenerowych, promujących zdrowy styl życia bez nałogów (m.in. „Mundurowi Dzieciom Gminy Koszęcin”),
- g) organizowanie i finansowanie profilaktycznych imprez sportowych – turnieje, wyścigi, olimpiady, biegi,
- h) realizacja i finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych (zajęcia z wykorzystaniem teorii i strategii profilaktycznych, zakup sprzętu sportowego do realizacji zajęć),
- i) finansowanie szkoleń dla osób prowadzących pozalekcyjne zajęcia sportowe,
- j) dofinansowanie półkolonii, kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych oraz dofinansowanie półkolonii, kolonii i obozów z programem socjoterapeutycznym w szczególności dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, (w tym finansowanie kosztów przejazdu),
- k) organizowanie wyjazdów i wycieczek dla dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu, narkotyków i behawioralnych,
- l) organizacja i wspieranie finansowe alternatywnych form spędzania i wykorzystania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w czasie wakacji i ferii,

- m) propagowanie i wspieranie finansowe wolnych od nałogów obyczajów w ramach tworzenia alternatywnych form spędzania i wykorzystania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez dofinansowanie organizowanych dodatkowych zajęć z elementami profilaktyki m. in. kulturalno-artystycznych i edukacyjno-rozwojowych a także ruchowych, umożliwiających rozwijanie własnych pasji i zainteresowań,
- n) zapewnienie posiłku dzieciom uczestniczącym w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych poprzez m. in.: pozyskanie sponsorów partycypujących w kosztach posiłku, subsydiowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie w finansowaniu gorącego posiłku, zakup artykułów spożywczych do przygotowania posiłków,
- o) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia (kampanie informacyjno-edukacyjne, szkolenia właścicieli sprzedaży alkoholowych oraz sprzedawców),
- p) edukacja publiczna (rozpowszechnianie informacji z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych o miejscach pomocy i ich ofercie m.in. na tablicach informacyjnych, w lokalnej prasie, zakup i dystrybucja ulotek i broszur dotyczących danego uzależnienia, prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych – w szczególności promujących abstynencję w czasie ciąży oraz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców, aktywna współpraca z lokalną prasą poprzez publikację informacji i artykułów pod kątem problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych), udział w ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych,
- q) zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych (broszury, ulotki) dotyczące problemów narkomanii, alkoholu i uzależnień behawioralnych.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych z wyszczególnieniem programów rekomendowanych, liczba uczniów, nauczycieli oraz rodziców biorących udział w programach,
- liczba nauczycieli biorących udział w szkoleniu przygotowującym do realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych,
- liczba nauczycieli/wychowawców biorących udział w szkoleniu w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych piknikach rodzinnych, pogadankach, konkursach, spektaklach,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych festynach i imprezach plenerowych,
- liczba osób biorących udział w profilaktycznych imprezach sportowych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych,
- liczba przeszkolonych osób prowadzących pozalekcyjne zajęcia sportowe,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w koloniach i obozach z programem socjoterapeutycznym,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w wyjazdach i wycieczkach z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu, narkotyków i behawioralnych,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w organizowanych feriach i wakacjach,
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w dodatkowych zajęciach kulturalno-artystycznych i edukacyjno-rozwojowych a także ruchowych,

- liczba dożywionych dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- liczba właścicieli sprzedaży alkoholowych oraz sprzedawców objętych działaniami edukacyjnymi,
- liczba przeprowadzonych lokalnych kampanii,
- ilość zakupionych i rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii

- a) ogłoszenie konkursu otwartego na realizację zadań publicznych w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- b) współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i osobami fizycznymi oraz wsparcie inicjatyw i działań związanych z profilaktyką i pracą z grupami ryzyka, przeciwdziałaniem uzależnieniom oraz przemocy domowej, rehabilitację osób uzależnionych i ich rodzin,
- c) finansowanie zakupu literatury fachowej oraz czasopism z zakresu uzależnień,
- d) zakup alkomatów oraz ich serwisowanie dla Posterunku Policji, które będą służyć bezpieczeństwu w gminie celem kontroli stanu trzeźwości oraz ogólnodostępny dla mieszkańców gminy celem samodzielnego sprawdzania stanu trzeźwości.

Wskaźniki

- liczba zrealizowanych zadań publicznych,
- liczba odbiorców zrealizowanych zadań publicznych,
- liczba wspólnie podjętych działań,
- liczba zakupionych alkomatów.

5) prowadzenie działań mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych, minimalizowanie i przeciwdziałanie spożywaniu alkoholu oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

- a) opiniowanie przez Gminną Komisję wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- b) zakup i montaż monitoringu w miejscach gdzie powstaje zagrożenie w związku ze spożywaniem alkoholu, systematycznym zakłócaniem porządku publicznego oraz zanieczyszczeniem przestrzeni,
- c) przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dotyczących w szczególności zakazu sprzedawania alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz reklamy alkoholu,
- d) podejmowanie interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych, w tym występowanie przed sądem w roli oskarżyciela publicznego, jeżeli zajdzie taka potrzeba,
- e) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności

napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia – w tym np. badania dostępności alkoholu np. „tajemniczy klient”.

Wskaźniki:

- liczba opiniowanych wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- liczba podjętych interwencji w związku z łamaniem przepisów prawa dotyczących obrotu napojami alkoholowymi oraz związanych z zakazem reklamy i promocji napojów alkoholowych,
- liczba podjętych działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,
- liczba podjętych działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej

- a) wspieranie i współpraca z centrami integracji społecznej, kierowanie osób z terenu gminy osób uzależnionych (po uprzednim odbyciu terapii odwykowej) do centrum integracji społecznej, finansowanie kosztów uczestnictwa osób kierowanych przez gminę.

Wskaźniki

- ilość osób skierowanych do centrum integracji społecznej.

ZAKŁADANE REZULTATY

- wzrost świadomości społecznej w obszarze problemu uzależnienia od alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą domową,
- ograniczenie dostępności do alkoholu,
- utworzenie świetlicy w formie placówki dziennego wsparcia.

Wymienione w Programie zadania będą realizowane w formie zadań ciągłych, krótkoterminowych oraz jednostkowych.

3.3. Zasady wynagradzania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ustala się następujące wynagrodzenie, które obowiązywać będzie od 01 stycznia 2026 r.:

- 1) dla Przewodniczącego Komisji: Przewodniczący za czynności wykonywane w danym miesiącu tj. za posiedzenia (niezależnie od ich ilości) i inne działania Komisji, otrzymuje zryczałtowane wynagrodzenie w wysokości 620,00 zł brutto miesięcznie.

Przewodniczący Komisji z tytułu organizowania prac Komisji, w przypadku nieobecności w danym miesiącu zachowuje prawo do części wynagrodzenia. Wynagrodzenie to ulega pomniejszeniu o 120,00 zł brutto za każdą nieobecność na posiedzeniu.

Wynagrodzenie wypłacone jest z dołu po wykonaniu czynności w danym miesiącu, na podstawie listy obecności;

- 2) członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie za:
 - a) każdorazowe posiedzenie w wysokości 120,00 zł brutto,
 - b) każdorazowy dyżur w wysokości 120,00 zł brutto,
 - c) każdorazowe oddelegowanie do wykonania czynności kontrolnych w wysokości 200,00 zł brutto.

Wynagrodzenie wypłacone jest z dołu po wykonaniu czynności w danym miesiącu. Podstawę wypłaty wynagrodzenia dla członków komisji stanowi lista obecności z odbytego posiedzenia, dyżuru lub kontroli;

- 3) Przewodniczącemu Komisji oraz członkom Komisji przysługują diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegów z tytułu wyjazdów na szkolenia, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

3.4. Sposób realizacji i finansowanie

Realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest powołany zarządzeniem Nr OR.0050.183.2024 z dnia 30 grudnia 2024 r. Pełnomocnik Wójta przy współpracy z:

- 1) Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- 2) Urzędem Gminy Koszęcin,
- 3) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Gminnymi placówkami oświatowymi,
- 5) Gminnymi Domami Kultury,
- 6) Gminną Biblioteką Publiczną,
- 7) Gminnym Ośrodkiem Sportu i Rekreacji.

Realizacja zadań Programu finansowana będzie ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz środków pochodzących ze sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej nieprzekraczającej 300 ml.

Obsługę finansową związaną z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zapewnia Urząd Gminy Koszęcin, natomiast obsługę administracyjną Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Gminne Domy Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna otrzymywać będą środki na działania zawarte w Programie w postaci dotacji celowej, którą przyznaje Urząd Gminy Koszęcin.

Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i związki wyznaniowe ubiegać się mogą o środki finansowe za pośrednictwem otwartych konkursów organizowanych przez Wójta Gminy Koszęcin lub przedstawianych ofert na realizację zadań zgodnych z Programem (tzw. mały grant), których obsługę prowadzi Urząd Gminy Koszęcin.

O dofinansowanie zadań profilaktycznych zgodnych z Programem należy zwrócić się do Pełnomocnika ds. realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

3.5. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029 monitorowany będzie przez Pełnomocnika ds. realizacji Programu.

Ewaluacja Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy realizacji poszczególnych zadań z uwzględnieniem osiągnięcia zaplanowanych rezultatów.